

Tarihçe

Çar?amba, Haziran 22, 2011

<http://www.mmd.org.tr/ustmenu/maliye-teftis-kurulu/tarihce>

Kurulu?

Bizde Devlete ait tüm malî i?lerin do?rudan do?ruya Maliye Bakan?na ba?l? ve yetkili bir kurulun kontrolü alt?nda bulundurulmas? amac? ile bir Tefti? Kurulu kurulmas? ihtiyac?, ilk defa, 1879 y?l?nda “Umuru Maliyenin Tanzim ve Islah?” çal??malar?na giri?ildi?i s?rada duyulmu?tur. Nitekim söz konusu ?slâhat çal??malar?n? yürütecek “Islâhat Komisyonu”-nun 2 Haziran 1879?da kurulmas?ndan hemen sonra, 21 Haziran 1879?da, devrin Maliye Naz?r? bir “Heyeti Tefti?iyei Maliye” kurulmas? gere?ini ve bu konuda haz?rlanan “nizamname lâyihas?n?” a?a??daki tezkere ile Sadrazam’a iletmi?tir.

Nezâreti Celîlei Mâliye Mektubî Kalemi Adet: 208

Marûz? Çâkeri keminelidir ki

Ma’lûmi âlfi cenab? vekâletpenâhileri buyuruldu?u veçhile gerek Dersaâdet ile vilâyât? celîlede bulunan bilcümle devâiri resmiye ve ?uabât?n?n muamelât? mâliyesi ve gerek memurlar?n?n ahvâli hesâbiyesi fikdan? vesâit sebebiyle ?imdiye kadar sureti umûmiye ve dâimede tefti? ve tedkik ettirilmemekte olup halbuki muamelât? mâliye ve hesabiye nekadar muntazam cereyan etmi? olsa kontrol edilmedikçe yine emniyetbah? olamamak tabîi bulunmakla beraber bunlar?n tamamıyla taht? intizamda cereyan etmedi?i gibi me’mûrîni mâliye ahvâlinin dahi kemâhiye hakkuha matlûba muvafakati te’min olunamayaca?? aras?ra vukua gelmekte olan zayıat ve ?âir sut harekât ile de müeyyed oldu?undan ve bilcümle umûr? mâliyenin taht? tefti? ve tedkike al?nmas?nda olan fevâid ve muhassenâta nisbeten o yolda ne kadar masraf ihtiyar edilse yine pek çok kârl? ç?k?laca?? derkâr bulundu?undan nezareti âcizi refakatinde bîr Heyeti Tefti?iyei Mâliye te?kil ile Dersaâdet ve mülhakat? ile vilâyât?n vüs’at ve cesamet ve münâsebeti mevkiyelerine göre devâire taksim edllüp a?nam ve a’?âr ve ?âir varidat ve hâs?lata ve malsand?klar?na müteallik muamelat ve muhasebat ve her nevi’emvâle ait sair hususât mevsim mürur etmeksizin taht? tedkik ve tefti?e al?narak bir gûna sehiv ve sekamete ve zayıat ve telefata mahal b?rak?lmamak ve devâiri resmîye ?uabât? ile vilâyâtta mevcut kuyud? hesabiye bir nesakda olmad??? gibi Hazineî celîl kuyudu, dahi usûli defterîye tevfikân yeniden tanzim edilece?i cihetle ona göre mülhakat ve vilâyât için yap?lacak münûneler mucibince gidecekleri mahallerin kuyudunu dahi te?kil ve tensik eylemek üzere bunlardan birtak?m?n?n lüzumu olan mahallere ?imdiden sevk ve i’zarn olunmalar? dereceî vucûbde görülmü? oldu?undan zikrolunan Heyeti Tefti?iyenin ve bunlar?n tahkikat ve tefti?ât? vak?alar? neticelerini tedkik ile makam? nezârete beyan eylemek ve muamelât? lâz?meyî ifâ etmek üzere Hazineî Maliye dairesinde bulunacak idarenin sureti te?kili ile tahsisi lâz?m gelen maa?lar?n?n mikdarlar?n? ve vezâifi memûrelerini mutazamm?n kaleme al?nan nizamname lâyihas? ile ?imdiden neler için hangi s?n?ftan ne kadar müfetti? ve muavin tayin ve istihdam? lâz?m gelece?ini ve idareî mezkûrenin heyeti ile bunlar?n dahi muhassaslar?n?n kemiyetini mübeyyin ba?kaca tanzim olunan pusula leffen arz ve takdim k?l?nd?. Esas? maslahata mezkûr nizamname münderecat? nezdi dekay?k vefdi dâveri azemîlerinde dahi karini tasvîb ve tensib buyuruldu?u halde gerûye b?rak?lan di?er vilâyât için lâz?m gelen memurini tefti?iye ilerde icâb? hal ve mevki’e göre tâyin ve î’zam olunmak üzere mezkûr

pusulada gösterilen cem'an ellibe? nefer müfetti? ve muavin ile idareî mezkûre için lüzumu olan müdür ve muavin ve mümeyyiz ve kelebe nezâreti acizice nizamnameî mezkûr ahkâm?na tevfikana hemen intihab ve tayin olunarak ifây? memuriyete ba?latt?r?lmak ve bunlara tahsisi icâbeden ikiyüzyirmibe?bin kuru? maa? dahi ?slâhat? mâliye komisyonunca tedkik olunan 95 senesi muvâzenei umûmîyesine dâhil bulunan tahsisat? mâliye meyan?nda deveran ve tesviye edilmek üzere bir an evvel canibi hazîneye emir ve me'zûniyet i'tâs?na müsâadeyi âlîyeî cenab? sadâretpenâhileri ?ayan buyurulmak bab?nda emrûferman hazreti veliyyül emrindir.

?mza 13 Recep 296 ve 21 Haziran 295 Zühtü

Kaynak: Ba?bakanl?k Ar?iv Genel Müdürlü?ü 1295 senesi Irade Defteri Dahiliye Bölümü. No. 63157.

Maliye Naz?r?n?n bu teklifi "Heyeti Vükelaca" çok olumlu kar??lanm?? ve a?a??daki karar al?nm??t?r:

Dersâdet ile vilâyâtda bulunan bilcümle devâiri resmiye ve ?uabât?n?n muamelât? mâliye ve memurlar?n?n ahvâli hesâbiyesini tedkik için Mâliye Nezâreti refakat?nda bir Heyeti Tefti?iye te?kili lüzumuna ve müteferriât?na dair canibi nezâretten meb'us tezkere ve bunlar?n vezâifi memurelerini ?âmil nizamname lâyihas? ile mikdâr? maa?lar?n? mübeyyîn pusula meyanei âcizanemizde k?raat ve mütalâa k?l?nd?. Meali tezkereden müstebân oldu?u üzere İstanbul ve mülhakat? ile vilâyât?n vüs'at ve cesamet ve münasebeti mevkiyelerine göre devâire taksim ile a?nam ve a'?âr ve sâr varidat ve has?lata ve mal sand?klar?na müteallik muamelât ve muhasebat ve her nev'? emvale ait hususât mevsim mürur etmeksizin taht? tedkik ve tefti?e al?narak bir gûna sehiv ve sekâmete ve zây?'âta mahal b?rakmamak ve devâiri resmiye ve ?ubeleri ile vilâyetlerde mevcut kuyudu hesabiye zaten bir nesakda olmad??? gibi hazineî celîle kuyudu dahi usûli defterîye tevfikana yeniden tanzim edilece?i cihetle ona göre mülhakat ve vilâyâta mahsusen yap?lacak numuneler mucibince gidecekleri mahallerin kuyudunu tensîk eylemek ve di?er vilâyât için icâbeden memurini tefti?iye ilerûde iktizâi hale göre tayin k?l?nmak üzere ?imdilik 42 müfetti? ile 13 müfetti? muavininin mezkûr pusulada gösterilen vilâyet ve sancaklara î'zam ve tesrib ve bunlar?n tahkikat ve tefti?ât? vak?alar? netâyicini tedkik ile makam? nezarete bildirmek ve muamelât? mukteziyeyi ifa etmek için bir müdür ve bir muavin ile lüzumu kadar mümeyyiz ve kâtipden mürekkeben hazineî celîlede bir idârei mahsûsa tanzim ve tertip olunmas? ve bunlara itas? kararla?t?r?lan cem'an ikiyüzyirmibe?bin kuru? maa??n doksanbe? senesi muvâzenei umûmîyesine dahil bulunan tahsisat? mâliye meyan?nda tesviye edilmesi gösterilmi? olmakla keyfiyet ledelmüzakere vak?a muamelât? mâliye ve hesabiye ne kadar muntazam cereyan etmi? olsa ve mal memurlar?n?n ahvaline ne derece dikkat olursa kontrol edilmedikçe tamamiyle emniyetbah? olamayaca?? aras?ra vukua gelmekte olan zayıat ve ihtilâsât ve ?âir suî harekât ile müeyyed ve müsbet ve bîlmum umuru mâliyenin her zamanda ve hususa ?u müzayakaî müfzite esnas?nda taht? tefti? ve tedkike al?nmas?ndaki muhassenât ve rehini mertebeli bedaet idü?ünden nezaretin i?'ar? maruzî pek musîb ve beca görülmü? oldu?una ve bu u?urda verilecek maâ?ât ise fevâidi mutekabilesine nisbetle istiksârdan salim olup mebhûsüanh olan lâyihaî nizamiyenin ahkâm? müstemilesi dahi yolunda ve muvaf?k? hal ve maslahat bulunaca??na mebni bermentûk? tezkere icray? muktezayât? için nezareti mü?arülileyhaya mezuniyeti seriâ itas? tensib ve tasvîb k?l?nd? ise de olbabda ve kat?baî ahvalde emrû ferma hazreti veliyyül emir efendimizindir.

3 ?aban 1296

Birinci S?ra: Ahmet Cevdet, Ahmet Esat, Osman Nuri, Mehmet Rasim, Aleksandri, Kadri, Ali, Sait,

Esseyid Ali Saib, Sava, Esseyid Ahmed Zühdî, Mehmet Tanir Münif, Abdülhalim.
?kinci S?ra Esseyid Mustafa Vehbî.

Kaynak: Ba?bakanlık Ar?iv Genel Müdürlü?ü 1295 senesi ?rade Defteri Meclisi Mahsus Bölümü. No 2979

“Meclisi Mahsusu Vükelâ”nın bu mazbatas?, Maliye Naz?r?n?n tezkere ve “Nizamname Lâyihas?” ile birlikte devrin padi?ah? Abdülhamit’e a?a??daki tezkere ile arz edilmi? ve “iradei seniye” istihsal olunmu?tur.

Atufetlû Efendim Hazretleri

Dersâdet ile vilâyâta bulunan bilcümle devâiri resmîye ve ?uabât?n?n muamelât? mâliye ve memurlar?n?n ahvâli hesâbiyesini tedkik için Mâliye Nezâreti refakatinde bir Heyeti Tefî?iye te?kili lüzumuna ve müteferriât?na dair canibi Nezâretten meb’us tezkere ve bunlar?n vezâifi memurlerini ?âmil nizâmnâme lâyihas? ile mikdâr? maa?lar?n? mübeyyin pusula Meclisi Mahsûs? Vükelâda mevkii tedkik ve mütalâaya konularak olbabda kaleme al?nan mazbata tak?m? ile manzur? âli buyurulmak için leffen arz ve takdim k?l?nm?? olmakla bermûcibi karar ifay? muktezâs? hakk?nda her ne veçhile emrû ferman? isabet beyan? Hazreti ?ehin?ahî müteallik ve ?erefsudûr buyurulur ise mentuk? münîffinin infaz?na itibar edilece?i beyan? ile tezkereî senâverî terkim olundu efendim.

3 ?aban 96 ?mza Cevdet (Sadrazam)

Mârûz? Çâkeri Kamineleridir ki

??bu tezkere ile evrak? melfûfe manzûr? humâyun? Hazreti Pâdi?âh? buyurulmu? ve sureti maruzenin bermûcibi iztizan ifây? muktezas?na müteallik ve ?erefsudûr buyurulan irâdei seniyei cenab? mülûkâne mentuki celilinden olarak evrak? mezkûre iade k?l?nm?? olmakla olbabda emrû ferman Hazreti Velîyül emrindir.

5 ?aban 96

?mza

Ali R?za

Kaynak: Ba?bakanlık Ar?iv Genel Müdürlü?ü 1295 senesi ?rade Defteri Meclisi Mahsus Bölümü. No 2979.

“?radei Seniye” de sözü edilen “Tefti?-i Muamelât? Maliye Nizamnamesi” ile birlikte ilk Maliye Müfetti?leri tayin edilmi? bulundu?undan, “Maliye Tefti? Kurulu”nun kurulu? tarihi, Nizamnamenin tarihi olan 26 A?ustos 1879 olarak kabul edilebilir.

Bu nizamnamede, Maliye Tefti? Kurulunun do?rudan do?ruya Maliye Bakanl??n?n emrinde olmak ve “kabz ve sarf” durumunda bulunan bütün Devlet memurlar?n?n hesaplar?n? incelemek ve her türlü malî i?lemlerin ne ?ekilde yürütüldü?üne dair Bakanlık Makam?na bilgi vermek üzere kuruldu?u; Müfetti?lerin, Defterdarlık, Muhasebecilik ve “Ahkâm? Maliye”de Müdürlük, Muavinlik, Mümeyyizlik yapm?? olanlar aras?ndan atanaca??, Müfetti? Muavinlerinin ise, “Ahkâm? Maliye”de çal??t?r?lan

kâtipler aras?ndan s?navla seçilece?i belirtilmi?tir.

Söz konusu Nizamname; Müfetti?lerin talep edece?i, para ve para hükmündeki evrak, defter ve belgeleri ilgili memurlar?n göstermeye mecbur olduklar?n?, aç??? ç?kan ve i?lemlerine hile ve fesat kar??t?ran memurlar? i?ten men etme?e Müfetti?lerin yetkili olduklar?n?, Ba?müfetti?lerin tefti? sonucunda önemli gördükleri malî konular? ayr?ca bir rapor halinde Bakana vereceklerini de hükme ba?lam??t?r.

Ba?lang?çta, Maliye Müfetti?lerini idare etmek üzere Merkezde bir makam ihdas edilmemi?; sadece, raporlar?n Bakanlık Makam?na sunulmas? ve di?er yaz? i?lerini yürütmek üzere bir “Tefti? Kalemi” kurulmu?tur.

Müfetti?lerin sevk ve idaresinde, Mart ay?ndan Kas?m ay?na kadar süren bir turne usulü konulmu?, vilâyetlerin büyüklükleri gözönünde tutularak yedi “m?nt?ka” saptanm?? ve her “m?nt?ka”ya, a?a??da görülece?i gibi, bir Ba?müfetti?in ba?kanl??nda her s?n?ftan yeteri kadar müfetti? ve muavin verilmesi kabul edilmi?tir.

Maliye Müfetti?liklerine ?ntihap ve Tayin Olunan Zevat?n Esâmisini Mübeyyin Defteridir.

Maliye Müfetti?liklerine ?ntihap ve Tayin Olunan Zevat?n Esâmisini Mübeyyin Defteridir.

B?R?NC? DA?RE

Dersaâdet ve Edirne ve Mülhakat?

?cmal Müfredat

(Nefer) (Nefer)

1 Sermüfetti?

Sab?k Beytülmal Müdîri Saadetlû Tahir Efendi Hazretleri.

1 S?n?f? Evvel Müfetti?

Karahisar?sahip Muhasebecisi İzzetlû Necib Bey.

1 S?n?f? Sâni Müfetti?

Dersaâdet Devaîri Tahririyesi Müfetti?i İzzetlû Nuri Efendi.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Defterhane Mümeyyizlerinden İzzetlû Hakk? Bey.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Rüsümat Emaneti Müfetti?lerinden Nazarat Efendi.

2 Muavin

Hazinece derdesti intihabd?r.

77

?K?NC? DA?RE

Ayd?n ve Cezairi Bahri Sefit Vilâyetleri

1 Sermüfetti?

Ayd?n Vilâyeti Bakâya Memuru Sab?k İzzetlû Ali Bey.

1 S?n?f? Evvel Müfetti?

Fransa Devleti Teb’as?ndan M. Jiron.

1 S?n?f? Sâni Müfetti?

Esbak Saruhan Muhasebecisi Mustafa Efendi.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Dersaâdet Devairi Tahririyesi Müfetti?lerinden Nazif Efendi.

2 Muavin

Hazinece derdesti intihabd?r.

6 6

ÜÇÜNCÜ DA?RE

Suriye ve Adana ve Halep Vilâyetleri ile Kudüs Mutasarr?fı???

1 Sermüfetti?

Tedkiki Muhasabat? Maliye Komisyonu azas?ndan Saâdetlû Nushet Efendi.

1 S?n?f? Evvel Müfetti?

Bab? Âli Arabî Mütercimi Saâdetlû Halil Eyup Efendi.

1 S?n?f? Sâni Müfetti?

Suriye Vilâyeti Tefti?i Muhasabât memurlar?ndan Nuri Efendi.

1 S?n?f? Sâni Müfetti?

Rüsûmat Emaneti Memurlar?ndan Necip Bey.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Hüdavendigâr Muhasebeî Vilâyeti ketebesinden R?za Efendi.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Hüdavendigâr Muhasebeî Vilâyeti ketebesinden Re?it Efendi.

3 Muavin

Hazinece derdesti intihabd?r.

9 9

DÖRDÜNCÜ DA?RE

Hüdavendigâr ve Konya ve Ankara Vilâyetleri

1 Sermüfetti?

Esbak Ba?dat Defterdar? Saâdetlû Seyfi Efendi Hazretleri.

1 S?n?f? Evvel Müfetti?

?ngiltere Devleti teb'as?ndan Mr. Caldert.

1 S?n?f? Sâni Müfetti?

Sab?k Pirzerin Muhasebecisi ?zzetlû Tayfur Bey.

2 S?n?f? Sâni Müfetti?

Rüsûmat Emaneti Memurlar?ndan Halil Efendi.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Tersanei Âmire mütercimlerinden M???rd?ç Efendi.

1 S?n?f? Sâlis Müfetti?

Selânik Muhasebe Kalemi Mümeyyizi Artin Zeki Efendi.

3 Muavin

Hazinece derdesti intihabd?r.

9 9

BE??NC? DA?RE

Diyaribekir ve Sivas Vilâyetleri ile Mâmuretil Aziz Mutasarr?fı???

1 Sermüfetti?

Sab?k Trablusgarb Defterdar? Saâdetlû Hakk? Efendi.

1 S?n?f? Evvel Müfetti?

Burdur Muhasebecisi İzzetlû Abdulkadir Halis Efendi.

1 **S?n?f? Sâni Müfetti?**

Rüsûmat Emaneti Müfetti?lerinden Ferit Efendi.

1 **S?n?f? Sâni Müfetti?**

?irketi Hayriye Idare Memurlar?ndan ?shak Topuzuyan Efendi.

1 **S?n?f? Sâlis Müfetti?**

Sab?k Erzurum Tahrir Mümeyyizi Sabit Efendi.

1 **S?n?f? Sâlis Müfetti?**

Tekfurda?? (Tekirda?) A'?ar Müdîri Sab?k Rifat Efendi.

3 **Muavin**

Hazinece derdesti intihabd?r.

9 9

ALTINCI DA?RE

Ba?dat ve Musul ve Basra Vilâyetleri

1 **Sermüfetti?**

Sab?k Basra Defterdar? İzzetlû Nazif Efendi.

1 **S?n?f? Evvel Müfetti?**

Meyva Gümrü?ü Ba?kâtibi İzzetlû ?eref Efendi.

1 **S?n?f? Sâni Müfetti?**

Avusturya ve Macaristan Devleti teb'as?ndan M. Balnet.

1 **S?n?f? Sâlis Müfetti?**

Sab?k Zor Muhasebecisi Nehri Bey.

1 **S?n?f? Sâlis Müfetti?**

Sab?k Basra Muhasebecisi Ali R?za Efendi.

1 **S?n?f? Sâlis Müfetti?**

Beyrut Defteri Hâkânî Memuru Sab?k Mahmud Efendi.

3 **Muavin**

Hazinece derdesti intihabd?r.

9 9

YED?NC? DA?RE

Kosova ve Selânik ve Yanya ve Manast?r ve I?kodra Vilâyetleri

1 **Sermüfetti?**

Dersaâdet ?thalât? Ecnebiye Gümrü?ü Naz?r? İzzetlû Hakk? Efendi.

1 **S?n?f? Evvel Müfetti?**

Trabzon Rüsûmat Müdîri Sab?k İzzetlû Rahmi Efendi.

1 **S?n?f? Sâni Müfetti?**

Alamanya Devleti teb'as?ndan M. Vizantal.

1 **S?n?f? Sâlis Müfetti?**

?ûray? Devlet Mülâz?mlar?ndan Salamon Efendi.

2 **Muavin**

Hazinece derdesti intihabd?r.

6 6

TEFT?? KALEM?

Aydın ve Cezairi Bahri Sefit Vilâyetleri

1 Müdür

Şâhhat? Maliye Komisyonu Azasından Saâdetlû Tevfik Efendi Hazretleri.

1 Muavin

Cebeli Lübnan Muhasebecisi İzzetlû Cemal Bey

22

57 Cem'an Yekun

21 Ramazan 1296 ve 26 A?ustos 1295

Kaynak: Ba?bakanlık Ar?iv Genel Müdürlü?ü 1295 senesi Irade Defteri Meclisi Mahsus Bölümü, No. 2979 2 Sefer 1297 tarihli “Maliye Nezaretinin Te?kilât? ile Vezâifini ?amil Nizamname”nin “Heyeti Tefti?iye-î Maliye”ye ait 10, 11 ve 12 nci maddeleri, “Tefti?i Muamelât? Maliye Nizamnamesi”ndeki esaslar? aynen kabul etmi? ve ayr?ca Tefti? Kuruluna merkez te?kilât? içinde müste?ardan sonra gelen bir yer vermi?tir. () (*) (Maliye Nezaretinin Te?kilât? ile Vezâifini ?amil Nizamname) nin (Heyeti Tefti?iyei Maliye) ye ait 10. 11 ve 12 nci maddeleri: 10 uncu Madde: Heyeti Tefti?iyei Maliye Nizamnameî Mahsusu mucibince on Sermüfetti? oniki S?n?f? Evvel onbe? S?n?f? Sâni, onsekiz S?n?f? Sâlis Müfetti?leriyle yirmidört Muavinden ve Tefti? Kalemî dahi bir Müdür ve bir Muavin ve yedi Mümeyyiz ve ondört Mukayyit ve Refikten mürekkeptir. 11 inci Madde: Heyeti Tefti?iye Makam? Nezaretin do?rudan do?ruya taht? emrinde bulunarak emvali Devletin kabz ve sarf hizmetinde bulunan kâffei memurinin yani gerek vilâyet ve elviye Umuru Maliye Müdürleri ile kaza ve memurlar?n?n ve Sand?k eminlerinin ve rüsumat ve Defteri Hakan? ve Orman Maâdin ve Posta ve Telgraf memurlar?n?n ve gerek Dersaâdette bulunan bilcümle devairi resmiye ?uâbat? memurini maliyesinin ahvali hesabiyesini nizamname ve talimat? mahsusas? mucibince tedkik ve mevcudu sand?k ulan nukut ve tahvilât ve senedât?n cins ve miktar?n? tahkik eyliyecek ve her türlü muamelât? maliyenin sureti cereyan?na dair Canibi Nezarete malûmat verecektir. 12 nci Madde: Müfetti? Kalemî dahi memurini maliyenin tahkik ve tefti?i ahvaline ait kuyudiyeye merkez olup Müfetti?lerin tahkikat ve tefti?ât? vak?âlar?n? mübeyyin varit olacak evrak ve muharrerat üzerine has?l olacak netayici tedkikiyenin icap ettirdi?i tedabir ve tesebbüsat? Makam? Nezarete beyan eyliyecektir. Tefti?at? maliyeye dair evrak ve muharrerat?n kâffesi kalemî mezkûrdan geçecek ve Müfetti?lerin teblifat? vak?âlar?n? havi ita eyledikleri evrak hakk?nda cereyan eden muâmelât?n netayici kalemî mezkûr vas?tasiyle kendilerine i?'ar olunacaktır. Düstur, cilt: 4, Sayfa: 677-678 1879 y?l?n? Eylül ay?ndan itibaren çal??maya ba?layan Tefti? Kurulu, fiilî kadrosunu uzun süre koruyamam??, 1880 y?l?nda ç?kar?lan bir buyrultu ile Tefti? Kurulu kadrosu, tamam? İstanbul'da bulunmak ve gerekti?inde Vilâyetlere gönderilmek üzere 20 ki?iye indirilerek önemli ölçüde daralt?lm??t?r. (*)*

(*) Muhasebei Umumiye Memurin Kaleminin 1880 y?l?na ait Ahkâm Defterindeki “Umuru Maliye Heyeti Tefti?iyesi ile Müdüriyeti Umumiyesinin ve kaleminin gayriez ö?ür ve humus ?ehrî yüzaltm??ikibinyediyüzelli kuru?tan senevî birmilyondokuzyüzelliüçbin kuru? maa?lar? oldu?u kuyuttan nümayan olmu? ve bunlar?n istihdam?ndan sarf?nazarlar...” ?eklindeki kayda göre, Tefti? Kurulu kadrosunun bu surette daralt?lmas?n?n nedeni tamamen malî s?k?nt?ya ba?lanabiliyorsa da, gerçek nedeni, o devirde ciddi bir kontrol mekanizmas?n?n ho?a gitmemesinde aramak gerekir.

Bu durumdan ve Muhasebei Umumiye Memurin Kalemine ait ahkâm defterinde mevcut a?a??ya al?nan kay?tdan; 1880-1884 y?llar? aras?nda Maliye Tefti? Kurulunun, kurulu?taki yerini önemli ölçüde ve hattâ tamamen kaybederek, merkezde bir “?uray? Maliye” ve bir de “Muhasebei Merkeziye” te?kil

edildi?i ve Tefti? Kuruluna verilen görevlerin bu te?ekküllere yapt?r?lmak istendi?i, mahallen yap?lmas? gereken tefti?lerin ise tamamen ihmal edildi?i, Maliye Müfetti?lerinin kadrolar?n?n 1884 y?l?nda daha da daralt?ld??? ve idarelerinin “Encümeni Idare-i Maliye” ad? ile yeni kurulan bir encümene verildi?i anla?ılmaktadır.

“Muamelât? Maliyenin temini hüsnü cereyan? daimîsi z?mn?nda mahsusan Maliye Müfetti?leri istihdam?na lüzum görüldü?ünden Hazineî Celilenin kablelicra müzakereye muhtaç olan mesalihi, rüesay? memurini Hazine ile devair muhasebecilerinden mürekkep olmak üzere Encümeni Idarei Maliye namile bir heyet tertip olunarak orada ve Muhasebei Merkeziyeye ait muamelât dahi masarifât ve varidat muhasebelerinin birinde rüyet olunmak üzere ?ûray? Maliye ve Muhasebei Merkeziyenin ilgasile Heyeti Tefti?iyenin iadesi ve müteferriât?n?n icras? irâdei Seniye iktizas?ndan olarak encümeni mezkûr bitte?kil müfetti?lerle muavinlerinin intihap ve tayini ve müfetti?ler taraf?ndan gönderilerek evrak üzerine terettüp edecek tedkikat ve muamelât?n icrayi muktezas? hakk?nda encümeni mezkûrdan tanzim k?l?nan mazbatada gösterildi?i veçhile Vilâyât? ?ahanenin vüs’at ve ehemmiyetine ve yekdi?erine olan münasebeti mevkiileri itibariyle Dersaâdet dahi dahil oldu?u halde onalt? daireye taksimi ve i?bu devairin tefti?ine memur edileceklerin maiyetlerine birer de muavin tayini ile..... Hazinece ifay? muktezas? ?eref varid olan 1 Eylül 1300 (1884) tarihli ve 790 numaral? Buyruhu? Âlide emrû ferman buyrulmu? olmakla.....”

Sözü edilen onalt? daire “m?nt?ka” a?a??daki ?ekilde tesbit edilmi?tir:

1. Dersaâdet Devairi Merkeziyesi,
2. Edirne Vilayeti ile ?ehremaneti Mülhâkat?,
3. Ayd?n ve Cezairi Bahri Sefit Vilâyetleri,
4. Hüdavendigâr ve Karasi Vilâyetleri,
5. Selânik ve Kosova Vilâyetler ile Serfiçe Mutasarr?fl???,
6. Manast?r ve Yanya ve I?kodra Vilâyetleri,
7. Suriye Vilâyeti ile Kudüs Mutasarr?fl???,
8. Adana ve Halep Vilâyetleri ile Zor Mutasarr?fl???,
9. Sivas ve Kastomonî Vilâyetleri,
10. Konya ve Ankara Vilâyetleri,
11. Erzurum ve Trabzon Vilâyetleri,
12. Diyarbekir ve Dersim Vilâyetleri,
13. Mamuretülâziz, Bitlis, Van ve Hakkâri Vilâyetleri,
14. Ba?dad, Basra ve Musul Vilâyetleri,
15. Trablusgarp ve Bingazi Vilâyetleri,
16. Yemen ve Hicaz Vilâyetleri. (*)

(*) Kaynak: Tefti? Kurulu Kütüphanesinde mahfuz Muhasebei Umumiye Memurin Kalemine ait ahkâm ve kadro defteri.

Her daireye bir müfetti? ve bir de müfetti? muavini tayin olunmu? ve y?l sonunda kur’a çekilerek müfetti?lerin daireleri de?i?tirilmemi?tir. Müfetti?lere 60, müfetti? muavinlerine ise 25 lira maa? tahsis edilmek suretiyle müfetti? ücretleri genel maa? seviyesinin çok üzerinde tutulmu?tur.

Bu devrede, Maliye Müfetti?lerinin görev ve yetkilerini tesbit eden ayn? zamanda gidecekleri yerlerde

kendilerine gereken kolayl???n gösterilmesini emreden 27 Zilkâde 1301 tarihli Emri Âli'de; "Umuru Maliye-i Devletin temini hüsnü cereyan?, an?n usul ve fûruunun aleldevam tedkik ve tefti?ine mütevakk?f olmas?na mebni" Maliye Müfetti?lerinin tayininin, Meclisi Vükelâ karar? ile ve 21 ?evval 1301 tarihli irâde ile usul ittihaz edildi?i beyan olunmu?tur.

Emri Âli'de söz konusu edilen esaslar "Tefti?i Muâmelât? Maliye Nizamnamesi" ile konulmu? olan esaslar?n hemen hemen ayn?d?r. Ancak, Nizamnamede genel olarak yaz?l? olan yetkiler, Emri Âli'de birer birer say?lm?? ve müfetti?lerin;

1. ?darei Adliye, Defteri Hâkâni, Rûsûmat, Orman ve Maâdin, Posta ve Telgraf, Asâkiri Zaptiye ?dare ve Hesap Eminlikleri,
 2. Menâfi Maarif ve Belediye, Evrak ve Tekâüt Sand?klar?,
 3. Rûsûmu Hamse ve Mü?terekülmenfa Reji ?irketi,
- mali i?lem ve hesaplar?n? tefti?e de yetkili bulunduklar? gösterilmi?tir.

26 A?ustos 1879 tarihli "Tefti?i Muâmelât? Maliye Nizamnamesi" 1885 y?l?na kadar iki kez daha de?i?ikli?e u?ram?? ise de, bu de?i?iklikler, sadece Tefti? Kurulunun sevk ve idare merciinin de?i?tirilmesine, daire" m?nt?ka" adetlerine ve kadroya inhisar ettirilmi?tir.

15 Haziran 1885 tarihinde ç?kar?lan "Umuru Maliye Heyeti Tefti?iyesi Nizamname-i Muaddelesi" ile 1879 tarihli "Tefti?i Muâmelât? Maliye Nizamnamesi" kald?r?lm??; Tefti? Kurulunun sevk ve idaresi ve Müfetti?lerin seçimleri Divan? Muhasebata b?rak?lmak suretiyle, Tefti? Kurulu Maliye Bakan?n?n bir kontrol vas?tas? olmaktan ç?kar?lm??; yap?lan bu önemli de?i?ikli?e ra?men, Maliye Müfetti?lerinin görev ve yetkileri bak?m?ndan, kald?r?lan "Tefti?i Muâmelât? Maliye Nizamnamesi"nde ve (Emri Âli) de tespit edilen esaslar aynen korunmu?tur.

Maliye Tefti? Kurulunun Divan? Muhasebat taraf?ndan sevk ve idaresi k?sa sürmü?; "Umuru Maliye Heyeti Tefti?iyesi Nizamname-i Muaddelesi" ile saptanan "m?nt?kalar" da uzun zaman devam etmemi?tir. 1887 y?l?ndan itibaren, Maliye Müfetti?lerinin seçim ve tayinleri ve Müfetti?lerle yap?lacak yaz??ma "Meclisi Maliye" taraf?ndan yürütülmeye ba?lanm??; 1886 Temmuzunda Tefti? Daireleri onalt?dan sekize indirilmi? ve bunlara 01 Temmuz 1887 tarihinden itibaren Müfetti?ler gönderilmeye ba?lanm???r.

Yeni Tefti? Daireleri ?u ?ekilde saptanm???r:

1. Devairi Merkeziye ve ?ehremaneti Mülhakatiyle Edirne Vilâyeti,
2. Hüdavendigâr, Ayd?n, Karasi, Cezairi Bahri Sefit Vilâyetleri,
3. Selânik, Kosova, Manast?r, Yanya Vilâyetler ile Serfiçe Mutasarrafl???,
4. Suriye, Adana, Halep Vilâyetler ile Kudüs ve Zor Mutasarrafl?klar?,
5. Kastamoni, Sivas, Ankara, Konya Vilâyetleri,
6. Trabzon, Erzurum, Bitlis, Dersim, Mamuratülâziz, Van Vilâyetleri,
7. Diyarbekir, Musul, Ba?dat, Basra Vilâyetleri,
8. Hicaz, Yemen, Trablusgarp, Bingazi Vilâyetleri.(*)

(*) 10 Nisan 1896 tarihli "Rumeli Vilâyat-? ?ahanesi Islahat Lâyihas?"n?n "Tefti?at"a ait bölümünde Rumeli m?nt?kas?nda (3. M?nt?ka) bulunan daimi Maliye Müfetti?lerinin üç senenin sonunda di?er

m?nt?ka müfetti?leri ile yer de?i?tireceklerine dair özel bir hüküm bulunmaktad?r.

1888 y?l?ndan Ikinci Me?rutiyetin ilân?na kadar olan devrede, Tefti? Daireleri, m?nt?kalar, aynen muhafaza edilmedi?i gibi, Maliye Müfetti?lerinin istihdam?na devam edilmekle beraber, al??malar?n?n düzenlenmesinde esasl? ve düzenli bir usulde takip olunmam??t?r. Bu devrede Maliye Müfetti?lerinin belirli baz? vilâyetlere gönderildi?i Rumeli'de ise hem Maliye Bakanl???, hem de Komisyon emrinde Müfetti? bulunduruldu?u, di?er taraftan müfetti? say?s?n?n da memlekette sürekli bir kontrol sa?lamaya yeterli olmad??? görülmektedir.